Megkezdődött Váradon a második MAFF

Rendhagyó zenés előadással kezdődött szerda este a Metrion Animációs Filmfesztivál, egy csíkszeredai lemezlovas és két helyi népzenész közös koncertjével. A fesztivál péntekig tart.

8 kultúra

Nagyvárad: karantén a kábeltévénél

Újabb két, AH1N1-fertőzést regisztráltak, ezúttal Nagyváradon: a megbetegedett házaspár egyiptomi nászútja alkalmával kaphatta el a vírust. A férfi munkahelyén karantént rendeltek el.

10 erdélyi tudósítások

Román Kupa: betolatott a nyolc közé a CFR

Kipipálta a kötelező feladatot a Kolozsvári CFR labdarúgócsapata: 1-0-ra legyőzte a másodosztályos Craiovai Gaz Metan CFR-t a Román Kupa nyolcaddöntőjében, így a címvédő erdélyi együttes a sorozat legjobb nyolc csapata közé jutott.

19 sport

ORSZÁGOS MAGYAR KÖZÉLETI NAPILAP

2009. OKTÓBER 30–NOVEMBER 1., PÉNTEK–VASÁRNAP

XI. ÉVFOLYAM • 209. SZÁM • 20 OLDAL

ÁRA: 1,2 LEJ • 100 FORINT

ELŐFIZETŐKNEK: 79 BANI

k10nika

MÁR ÉVE SZEM ELŐTT

www.kronika.ro telefonszám: +40 264 455 959

Mellékleteink:
Eklézsia 4
Ingatlan 9
Műsor 12
Szempont 13–15
Életmód 16–17

A HATOS LOTTÓ NYERŐSZÁMAI: 1, 8, 14, 33, 35, 47

Már az iskolában elkezdik a szelektív hulladékgyűjtésre nevelést

Ésszel védett környezet

Játékos nevelés. Vetélkedőkkel veszi rá a szelektív hulladékgyűjtésre a diákokat az AVE

Környezettudatosságra próbálja nevelni azoknak a városoknak a lakosait a magyarországi törzstőkéjű AVE hulladékgyűjtő gazdasági társaság, ahol szemételszállítási szerződést köt az önkormányzatokkal. Ezt teszik már lassan két éve Székelyudvarhelyen, s hasonló projekteket indítanak Csíkszeredában, Zilahon is. Kisebb sikerélményeik már vannak, de a rendszer működéséhez még sok időnek kell eltelnie. ÍRÁSUNK A 6. OLDALON

Csalástól tartanak a civil szervezetek

Tömeges választási csalástól tartva négy civil szervezet az ombudsmanhoz fordult azzal a kéréssel, hogy kérjen alkotmányossági normakontrollt az alkotmánybíróságon az államfő által a parlament létszámának csökkentéséről kiírt népszavazás kapcsán. A Pro Democratia Alapítvány, a Jogi Forrásközpont, a Transparency Romania és a Sajtófigyelő Ügynökség szerint az a tény, hogy a népszavazást az államfőválasztás napjára írták ki, sértheti az alkotmány 57. cikkelyét, amely az állampolgári szabadságjogok gyakorlását rögzíti. 5

Kevés pénz, silány alapanyag

A hangzatos politikusi ígéretek ellenére továbbra is csigalassúsággal halad az Országos Hőszigetelési Program, idén mindössze 19 tömbház készült el. Annak ellenére, hogy 2020-ig Romániának 20 százalékkal kell csökkentenie az energiafogyasztását, 2005 óta mindössze 108 tömbház hőszigetelésére került sor, ami kevesebb, mint az összes ilyen ingatlan egy százaléka. Egyes építési szakemberek véleménye szerint a lakóépületeknek poliészterlapokkal való szigetelése tíz-húsz évre szóló ideiglenes megoldás. ÍRÁSUNK A 9. OLDALON

Értékes leletek Csíkszentkirályon

Vélhetően a 10. századból származó leleteket találtak Csíkszentkirályon a Csíki Székely Múzeum munkatársai. Botár István régész közölte: egy érméhez hasonló préselt bronzdarabkát találtak, amiről kezdetekben azt hitték, hogy pénzérme, a restaurálást követően azonban kiderült, hogy egy öltözék díszítőelemének része. A bronzdarabkán viszont jól felismerhetők olyan motívumok, amelyek a 10–11. században voltak használatosak. Ugyanakkor találtak még egy csontból készült nyílhegyet, egy rézből készült plakettet és több olyan cserépdarabot, amelyek minden bizonnyal több mint ezer évvel ezelőtt készültek. ÍRÁSUNK A 10. OLDALON

Ismét lesz Kálvin tér Szatmárnémetiben

Újra Kálvin János nevét viselheti a szatmárnémeti Béke tér, miután a helyi tanács csütörtöki ülésén jóváhagyta, hogy a közterület mintegy ötven év után ismét felvegye a nagy reformátor nevét. A testület egyhangúlag elfogadta az RMDSZ-frakció javaslatát, miszerint a református Láncos templom előtti, egyházi ingatlanok által közrezárt közterület Jean Calvin nevét viselje, és ezáltal a református szellemiséget hirdesse Szatmárnémetiben. ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

Több száz eurót csalnak ki gyanútlan emberektől a szélhámosok

Tarolnak a telefonos csalók

Több száz eurót csalnak ki áldozataiktól a telefonon jelentkező szélhámosok. A rendőrség óvatosságra inti a lakosságot.

A folyamatos felvilágosító kampány ellenére még mindig találnak hiszékeny áldozatokat a telefonos csalók. A Kovászna megyei rendőrség jelenleg több mint harminc ilyen ügyön dolgozik: mobiltelefonon bejelentkező szélhámosokat keres. „Jó napot kívánok! X vagyok az Y telefontársaságtól. Értesítem, hogy sorshúzással ön a szerencsés kiválasztott, akinek hűségét jutalmazza a társaságunk. Ön 500 ingyenpercet nyert a hálózaton, és további 500 ingyenpercet bármelyik hálózatban. Ugyanakkor hat hónapig nem kell fizetnie a bérletét" – a szöveg hallatán érdemes gyanakvónak lenni, állítja Dumitru Ungureanu rendőrtiszt, a Kovászna megyei rendőrség sajtóosztályának munkatársa. 3

ROSTÁS SZABOLCS
rostas.szabolcs@kronika.ro

Évtizedes lépték

Hát megértük ezt is… Tíz évvel ezelőtt bizony még többen voltak, akik nem tartották indokoltnak, életképesnek egy új erdélyi magyar napilap beindítását, és fogadni mertek volna, hogy a több hónapos műhelymunkával előkészített Krónikából semmi sem lesz. Az azóta eltelt évtized, az információk garmadával, riportokkal, háttéranyagokkal és véleményekkel megtöltött 2743 lapszám aztán mégsem őket igazolta, hanem azt a sok ezer olvasót, aki ennyi idő elteltével is igényli az erdélyi magyar közéleti napilapot. Persze hazudnánk, ha azt állítanánk: egyszerű sétagalopp volt a hátunk mögött hagyott tíz év lapszerkesztése. Tíz évvel ezelőtt sem volt könnyű kormányozni a Krónika hajóját a politikai és a gazdasági érdekszférák szkülláí és karübdiszei között, és az ilyen irányú befolyásolási kísérletek bizony sokszor kerülgették az újságírót azóta is. A Krónika azonban mindig is ama kevés erdélyi magyar sajtóorgánumok közé tartozott, amelyben megvolt a kellő bátorság bárki és bármi bírálatára, legyen az politikus, vállalkozó, egyházfő, önkormányzati tisztségviselő vagy maffiózó. Nemhez, korhoz, valláshoz és nemzetiséghez való hovatartozástól függetlenül. Tíz év távlatából talán most sokakat elragadna a hév, és beleesnének az öntömjénezés csapdájába. Mi nem tesszük, nem állítjuk magunkról, hogy mi vagyunk a honi magyar szakma jelenkori letéteményesei, és nem kívánunk dicshimnuszokat zengeni arról, hogy a Krónika a romániai magyar újságírás zászlóshajója. Mi a dicséretet és a bírálatot másra bízzuk, tudván tudva, hogy eddigi munkánknak mindkettőből egyaránt kijár. A tekintetben azonban naponta tiszta lelkiismerettel fogjuk kézbe az egy nappal korábban összeállított lapot, és ülünk a képernyő elé írni-szerkeszteni a következőt, hogy pennánkat kizárólag szakmai szempontok vezérelték, és noha hibáinkat – merthogy volt példa ilyenekre is – sohasem szándékosan, csúsztatási vagy manipulációs szándékkal követtük el, egytől egyig felelősséget vállalunk értük. Bízunk abban, hogy 1999. október 30-ához hasonlóan az olvasó ugyanígy felvállalja a mai és a holnapi Krónikát is. Sőt a 2019-ben megjelenőt is. Mi ugyanis nem állunk meg, hiszen lám: immár évtizedekben mérjük magunkat.

JAKAB MÓNIKA

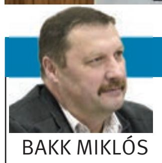

BAKK MIKLÓS

Összetett kezdet

A Krónikát – úgy vélem – nagyon sokan kezdetként éltük meg. De ez egy összetett, sokféleképp látható kezdet volt.

Először is: kétségtelenül egy generációs kezdet volt az erdélyi magyar sajtóban. Az 1999 őszén megalakult szerkesztőség olyan új nemzedéket indított el az erdélyi médiában, amely nem inkubátorszerkesztőségekben, lassan, kényelmesen „nőtt bele" az újságíró szakmába, hanem abban az éles – és korábban elképzelhetetlen – helyzetben, amelyet éppen a Krónika alakított ki azzal, hogy a hírversenyt helyezte indulásakor a lapszerkesztés középpontjába.

Ugyanakkor néhányunknak, idősebbeknek, egyfajta újrakezdés is volt a Krónika. Lehetőség arra, hogy szembesüljünk az erdélyi magyar nyilvánosság ama korábbi felfogásának a tarthatatlanságával, amely szerint az „érdekvédelmi politika" és a nyilvánosságot teremtő újságírás a magyar közösségi narratíva két, problémamentesen összehangolódó oldala, és közöttük nincs lényegi konfliktus. E korábbi modell (és felfogás) tarthatatlanságának a felismerése pedig következményekkel járt, éspedig annak tudatosításával, hogy a nyilvánosság működtetése, az újságírói munka önmagában is konfliktusvállaló tevékenység. Persze, nem abban az értelemben, hogy az újságírónak be kell lépnie a politikai arénákba, azaz a politikusok vitapartnerévé kell válnia, hanem inkább annak belátásával, hogy létezik valamiféle újságírói „autonómia", amelyet védeni kell, amelyért érdemes kiállni. Emlékszem néhány olyan beszélgetésre, amelyet vezető RMDSZ-politikusokkal (többjük ma már nincs a politika porondján) kellett folytatnom arról, hogy „krónikás" munkatársaim miért azokat a kérdéseket teszik fel, amelyeket jónak látnak, és nem azokat, amelyek a megkérdezettnek inkább „kedvére valóak".

Ha minderre visszatekintek – némi szubjektivitással, természetesen –, akkor azt is megfogalmaznám, hogy a Krónika egy „rendszerváltás" kezdete is volt az erdélyi magyar média történetében. Persze, mint minden rendszerváltáshoz, ehhez is illúziók tapadtak. A Krónika rálépett az innováció kacskaringós útjára, de nem tudta azt végigjárni. Ennek egyik oka abban rejlik, hogy pont akkor nyílt meg előtte az írott sajtó honi modernizálásának a lehetősége, amikor a nyomtatott sajtó mindenütt visszaszorult, amikor az olvasók számára a fogyasztható és élvezhető tartalmak egyre inkább az internetes – globális – hálózatokra költöztek át. Olyan tartalomipar alakult ki, amely kezdte megszüntetni az irodalmi hagyományokból is táplálkozó, a míves mondatok „becsületét" őrző írottsajtó-tradíciót.

A Krónika kereste a választ erre a kihívásra. Emlékszem azokra a szerkesztőségen belüli vitákra, amelyeket a Transindex Disputa-oldalának a szemlézése váltott ki. Beemelhető-e a klasszikus, sajtóetikailag is jól körülbástyázott első nyilvánosságba mindaz, amit az akkor elszabaduló internetes nyilvánosság felelősségektől mentes, álneves vitái termeltek? Ez volt – például – az egyik olyan kérdés, amely szembesített bennünket, akkori „krónikásokat" a nyilvánosság átalakulásának a kérdésével. A válaszunk akkor az volt, hogy a sajtó hagyományos felelősségét, annak etikáját feladni nem szabad. Ma úgy vélem, hogyha a Krónika őrizni tudja ezt a hagyományos sajtóeszményt, akkor jó úton jár, még akkor is, ha a befolyása e szép új világban kisebb lett, mint volt húsz évvel ezelőtt, az emlékezetes kezdet utáni első időszakban.

A Krónika főszerkesztője 2001 és 2003 között

GAZDA ÁRPÁD

Bethlen Gábor buzogánya

Valamikor a 2000-es évek elején a Krónika szerkesztőségében egy lapindító értekezleten a kultúra rovat képviselője többek közt egy olyan cikket ajánlott a másnapi lapszámba, ami Bethlen Gábor fejedelem buzogányáról szólt. Egy olyan múzeumi tárgyról, amelyet a fejedelem állítólag XIV. Lajos francia királytól kapott ajándékba. A buzogányra talán valami kiállítás kapcsán irányult rá a kolléga figyelme.

A lapindító értekezleteken valamennyi rovat képviselője ott ült a főszerkesztő irodájában a hosszú, lekerekített végű asztal körül, az ügyeletes elemezte az aznap megjelent számot és minden rovat jelezte, hogy mit tervez a másnapi számba. Ilyenkor dőlt el nagy vonalakban, hogy kinek mi lesz a feladata aznap, és körvonalazódott, hogy melyek lesznek a másnapi újság húzós témái. Ezek aztán vagy megjelentek vagy nem. Gyakran felülírta az idő a délelőtti terveket. Még a délutáni órákban is készek voltunk felborítani a lapszámot, ha valami fontos, előre nem látott esemény történt.

A lapelemzés és a tervezés gyakran vitát gerjesztett. Így történt Bethlen Gábor buzogányával is. A sportszerkesztő kolléga azonnal jelezte, hogy az információ hibás. Rögtön mondta, hogy Bethlen Gábor nem volt kortársa XIV. Lajosnak, mert a fejedelem 1629-ben halt meg, és a Napkirály csak kilenc évvel később, 1638-ban született. Hozzátette: legfeljebb XIII. Lajostól kaphatott buzogányt Bethlen, akivel egy időben uralkodott, de ezt sem tartotta valószínűnek. Hiába hivatkozott a kultúra rovat képviselője az erről szóló közleményre, a sportszerkesztő érvei cáfolhatatlanok voltak. Nem tudom már felidézni, hogy végül születtett-e cikk Bethlen Gábor buzogányáról, de az a hangulat, az a pezsdítő légkör, amely egy-egy lapindító értekezleten volt érzékelhető, ma is lázba hoz. Itt nem működött a tekintélyelv. A főszerkesztőtől a rovatszerkesztőig mindenkinek megkérdőjelezték az állításait, mindenkinek érvelnie kellett álláspontja mellett, meg kellett győznie a szerkesztőséget az igazáról.

Így alakult ki az a szellemiség, amely meghatározta a lapot, és amelyet talán az olvasók is megéreztek. Így alakult ki az a hozzáállás, hogy semmit sem szabad elfogadni, amit készen adnak. A közlemények csak kiindulópontjai lehetnek az újságírói munkának. Ezek tartalmát mindig ellenőrizni kell, össze kell mérni a korábbi tudásunkkal, ki kell egészíteni. Itt tanultuk meg, hogy a sajtótájékoztatókon mindig kérdezni kell. Nem szabad beérni azzal, amit a beszélők közölni akarnak. Mert senki nem ad ki közleményt arról, hogy mennyire elszúrt valamit, nem hív össze sajtótájékoztatót azért, hogy beszámoljon az elpuskázott lehetőségekről. Márpedig az olvasók által érzékelt, való világ sokkal inkább szól a csalódásokról, mint a közlemények, sajtótájékoztatók önfényezéséről. Megtanultuk, hogy az újság akkor állhat közel az olvasóihoz, ha az ő szemszögükből közelít a világhoz, ha az ő kérdéseikre keresi a választ. És megtanultuk azt is, hogy a véleménycikkekben állást kell foglalni. Nemcsak a kockázat nélkül bírálható távoli, külső dolgokról kell sommás véleményt mondani, hanem a magyar közösségen belüli visszásságokról is. Amikor a Krónika színre lépett, ujjgyakorlatnak számított az erdélyi magyar sajtóban Gheorghe Funaron vagy Corneliu Vadim Tudoron elverni a port, de tabunak számított a magyar érdekképviselet körmére nézni. Ezen tanultunk meg változtatni.

Igen, megtanultunk. Tudósítótól főszerkesztőig. Mert a Krónika szerkesztősége a lap valamennyi újságírója számára iskola volt. A vezető szerkesztő ugyanúgy tanult a sportrovat vezetőjétől, mint a tudósító a főszerkesztőtől. Nem véletlen, hogy azok a kollégák, akik ideig-óráig ebbe az iskolába jártak, később konkurens országos vagy megyei lapok főszerkesztői lettek. Amit ugyanis a Krónika szerkesztőségében megtanultak, az kiemelte őket a mezőnyből, és tudásuk máshol is kamatoztatható volt.

A Krónika a kételkedés, a vitatkozás, a bátor állásfoglalás szelleméből gyúrta össze Bethlen Gábor buzogányát, és kívánom, hogy lengesse ezt a buzogányt a következő húsz évben is.

A Krónika vezető szerkesztője 1999 és 2008 között